

POVIŠANJE DAVKA NA DOHODNINO.

Pravi Lewis. ... krivoprišečniki osoljufa ...

NESRAMNOST DOLARSKIH PATRIJOTOV.

Trgovci premoga bi radi obdržali stare cene, dokler jim ne poide zaloga.

SEDANJE IN PREŠNJE CENE.

Chicago, Ill. — Znižanje cen za premog že obetimo v Chicagu, ki bo ljudstvo prihranilo \$21,000,000 na leto.

ZAKLJUČKI NARODNEGA BRATSKEGA KONGRESA.

Zastopniki podpornih organizacij za božična darila ameriškim vojakom na fronti.

ŠTUDENTJE MEDICINE IN VOJAŠKA SLUŽBA.

Chicago, Ill. — V Chicagu zboruje "Narodni bratski kongres," katerega član je S. N. P. J. in druge slovenske bratske podporne organizacije.

OLANI I. W. W. ZASTAVKAJO 1. SEPTEMBRA.

Seattle, Wash. — Governor Lister je dobil informacije od lesnih industrijalcev, združenih v West Coast Lumber men's Association.

STAVKA ODLOŽENA ZA DVA TEDNA.

Missoula, Mont. — Arthur Smith, tukajšnji tajnik I. W. W. izjavlja, da delavci pri konstruktivnem delu ostanejo na delu.

DELO PRENAPETNEŽA.

Chicago, Ill. — Nekdo je vrgel bombo na vrt kostilne, ki je poznana pod imenom "Bismarek Garden" in se nahaja na vokalju Broadwayjeve ceste.

GOZDNI POŽARI SE ŠIRIJO.

Missoula, Mont. — Zvezni gozdarji izjavljajo, da že od leta 1910 ni bilo take nevarnosti vsled gozdnih požarov za šume v državah Montana in Idaho.

VOJNO MINISTRSTVO IZDA SVOJ LIST.

Washington, D. C. — Vojni departament bo izdal svoj tednik, ki bo prinašal sibanje o ameriških četah v Združenih državah in Franciji.

Lahi bombardirajo Trst. Poraz Nemcev pri Verdunu.

BARONI PREMOGA IN NJIHOVE POGODBE.

PREMOGOVNIŠKI BARONI ZA HTEVAJO MOGOČE RAEV-LJAVLJENJE POGODE. ZA DOBAVO PREMOMA.

Chicago, Ill. — Premogovniški baroni imajo z mnogimi tvrdkami industrijalnimi podjetji in mestnimi občini pogodbe za dobavo premoga.

Kaj to pomeni? Prav malo pogodb je napravljenih po višji ceni, kot jo je določil predsednik Wilson.

Državne oblasti so sprejele ceno, kot jo je določil predsednik. Poslale so predsedniku čestitko in izjavile, da ne podvzamejo nadaljnih akcij.

OGLEDUH INTERNIRAN.

Kansas City, Mo. — Iz Washingtona je došla vest, da internirajo Karl Armgaard Gravesa, ki je sebe proslasil za mednarodnega ogleduha.

KANADA PRENEHA IZELOVATI MUNICIJO.

Ottawa, Ont. — Cesarski municijski svet naznanja, da preneha izdelovanje municije v Kanadi v sedanjem obsegu in da bodo v bodoče izdelovali le municijo določene vrste.

ZA OTROKE NISO PIPCI IN PUSKE.

Chicago, Ill. — Oblasti so artilerijskega 13letnega Nate Schtama. Obtožnica mu očita, da je obstreljal nalašč in v prepiru svojega 14letnega prijatelja Roberta E. Warda s puško, ki je sedaj za rano umrl v bolnišnici.

VREME.

Severni Illinois: V petek hladno; severni, zmerni vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah: 72. Solnce izhaja ob 5.06, zahaja ob 6.39.

Rim poroča o novih zmagah in Dunaj priznava izgube. 16,000 Avstrijcev ujetih. Angleži okupirali tri milje pozicij v Belgiji. 7639 Nemcev ujetih pri Verdunu. Največja bitka na Primorskem se nadaljuje. Nemci napadajo pri Rigi. Velik parnik potopljen.

Italijani bombardirajo Trst.

London, 23. avg. — Italijanske bojne ladje bombardirajo Trst. Topovi bojnih ladij, ki so doslej sodelovali v artilerijo na obrežni bojni črti, so zdaj naperjeni proti Trstu in granate padajo v mesto brez prestanka.

Rim, 23. avg. — Poročevalci javljajo s fronte, da italijanske čete še zmiraj prodirajo v avstrijsko ozemlje in da znašajo izgube Avstrijev 35,000 mrtvih in ranjenih.

So se prekoračili Italijani pod kritom goste megle, ki je legla čez noč in katero so Avstrijeji zastonj skušali prodreti s svojimi žarkometi. Inženirji so naglo vrgli več mostov čez vodo in pešci so udri na nasprotni breg, nakar so se vnel obupni boji z bajonetni in ročnimi granatami.

Stevilo ujetih Avstrijev računajo danes že na 15,000 mož. Da bi olajšali pritisk na primorski fronti, so Avstrijeji večeraj izvršili nekaj mogočih napadov na Tirolskem in v Karnskih Alpah; napadi so bili odbiti z velikimi izgubami za napadalce.

Na obrežni fronti grmi artilerija dan in noč s tako silo, kakor še nikdar prej na tem bojišču. Avstrijeji ostavljajo vas za vasio in Italijani trdno upajo, da bodo prišli v Trst preden bo končana sedanja ofenziva.

Rim, 23. avg. — Včerajšnje uradno poročilo: Na vsej fronti se nadaljuje bitka brez prestanka. Severno od Gorice se redno nadaljuje operacije in naše čete premagujejo odpor sovražnika in težave terena. Na jugu se je bitka danes omejila na Kras. Naše čete so napredovale na vsi štiri ključnih velikim težkočam; vsak meter zemlje ima spričo teh težav velično osvojen trdnjave. Naši avijatiki, ki so gospodarji v zraku, so bombardirali taborišče v Čepovanu in na istočni strani Grmade, kar je povzročilo Avstrijejem velike izgube. Število neranjenih ujetnikov je naraslo na 113 častnikov in čez 13,000 mož; vplenili smo trideset topov srednjega kalibra in veliko množino drugega materijala. Na Tirolskem in koroški meji so Avstrijeji prizorili več napadov, ki so izzyali vroče boje, toda dosegli niso ničesar.

Dunaj navaja avstrijske neuspehe in velike izgube Italijanov. Dunaj, 23. avg. — Včeraj je bil najhujši dan za našo soško armado, odkar traja vojna. Istočno od Kanala smo morali zapustiti vas Vrh, toda vsi poskusi Italijanov, da bi prodri za hribe južno od vasi, so bili zastonj; odbili smo tudi močan napad južno od Deskle. Vsi zaskopi na naši prvi črti istočno od Gorice in Bilja so še vedno v rokah naših čet, čeprav traja bitka že dva dni. Velike izgube sovražnika, ki so ga brezdvomno izčrpane, so ga prisilile, da je včeraj popoldne nehal z napadi v dotičnem okolišju.

Najhujša bitka je pa bila na Krasu. S pomočjo artilerije, ki je skoraj nenačrtna, so Italijani od ranega jutra pa do večera metali divizijo za divizijo proti našim pozicijam. Najsrdečje napade so izvršili na obeh bokih naše črte. V okolišju Fajthriba, Kostanjevice, Mesezze in Sv. Janezu smo se morali umakniti tupatam, ali v splošnem je bil uspeh na strani naših hrabrih čet, ki so se že prej odlikovale na tamošnjem bojišču. Italijani so dobili sveže čete in nadaljujejo z napadi. V dolini Sugane so naše čete izvršile napad in ujele 70 mož. Severozapadno od Arsiere so naši oddelki ujeli 150 Italijanov in vplenili tri strojne puške. Zapadno od Gardskega jezera smo osvojili pomožno postojanko.

Berlin čez London, 23. avg. — Vojni stan javlja, da so nemške čete okupirale ruske pozicije na zapadno od reke Aa na fronti pri Rigi.

ni od ranega jutra pa do večera metali divizijo za divizijo proti našim pozicijam. Najsrdečje napade so izvršili na obeh bokih naše črte. V okolišju Fajthriba, Kostanjevice, Mesezze in Sv. Janezu smo se morali umakniti tupatam, ali v splošnem je bil uspeh na strani naših hrabrih čet, ki so se že prej odlikovale na tamošnjem bojišču. Italijani so dobili sveže čete in nadaljujejo z napadi. V dolini Sugane so naše čete izvršile napad in ujele 70 mož. Severozapadno od Arsiere so naši oddelki ujeli 150 Italijanov in vplenili tri strojne puške. Zapadno od Gardskega jezera smo osvojili pomožno postojanko.

Angleži okupirali tri milje pozicij v Belgiji. London, 23. avgusta. — Četa maršala Haiga so včeraj ponovile ofenzivo v Flandriji in okupirale na eno tretjino važnih strateških pozicij na eno miljo dolgi (Dalje na 3. str., 1. kol.)

OBRAČAJO POZORNOST NA JEKLAJSKO INDUSTRIJO.

Washington, D. C. — Vprašanje premoga je deloma rešeno in se nadaljuje z delom, da bodo industrijski produkti pod zvezno kontrolo od tovarne do konzumentov. Predsednik Wilson je zdaj o svojo pozornost na industrijski in dal tudi zvezni obrtni komisiji direktivo, da preliče prodajne stroške za jeklo in bakro, da bi mogoče določiti cene.

KAKO VISOKA BO CENA ZA PŠENICO?

Washington, D. C. — Mnogi trdijo, kako visoka bo cena pšenice, ki jo določijo živilska komisija. Nekateri že vedo povedati, da bo cena dva dolarja za bušelj, dasi bi dr. H. A. Garfield, ki ima veliki posek, še ni dal od sebe o pšenice naznanila in ga v potrditvi krogi pričakujejo že le prihodnjem tednu.

Odločitev cene se bo sprejela na tri glavne točke: na določanju cene; na koristi izvoza; vojne razmere in koristi izvoza.

AVTOMOBILI SO UBILI 54 OSOB V JULIJU.

New York N. Y. — Avtomobilni promet v New Yorku so ubili 54 ljudi v mesecu juliju in 1,656 pa v avgustu. Avtomobil je postal pravi množični ubijalec.

ALI BO ROCKEFELLER PRIZNAL ORGANIZACIJO?

Denver, Colo. — Rudarji predložijo Rockefellerju ml. spomenico, v kateri ga opozarjajo, da naj prizna rudarsko organizacijo U. M. W. of A., ker se je njegov industrijalni načrt popolnoma zrušil.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (inven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4638.

Datum v oglepanju n. pr. (Julija 31-17) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Potvrdite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Ali je mogoče?

V čikaških listih je bila te dni kratka vest, da bodo organizirani premogarji v Illinoisu na vso moč "fajtali" zaplembo premogokopov, ker baje upajo dobiti povišanje plače od kapitalistov prej, kot pa od države. Dotična vest sledi:

Chicago, Ill. — Od početka spora med operatorji in governerjem je Frank Farrington, predsednik premogarske unije, podpiral stališče operatorjev. Iz tega razloga je odstopil od posvetovalnega odseka v državnem obrambnem svetu in svoj odstop je označil kot protest proti članom sveta, češ da postopajo nepošteno z operatorji.

Poroča se nam, da se bodo premogarji odločno borili proti zaplembi in operiranju rovov po državi, ker bi to po njihovem mnenju preprečilo povišanje plače, ko poteče njihova sedanja pogodba z delodajalci. V Illinoisu je 100.000 premogarjev in 800 operatorjev in prvi so vselej z uspehom nadvladali zadnje, kadar je prišlo do meznega spora. V služaju zaplembe bi se pa premogarji morali boriti s štirimi milijoni prebivalcev v državi, katerih ne bi mogli tako lahko nadvladati kakor 800 kapitalistov.

Ta absurda vest je lahko izvita iz trte, kakor je več drugih, toda resnica je, da je Farrington resigniral iz državnega obrambnega sveta. Pa recimo, da je to res. Ali je mogoče, da bi se premogarji protivili zaplembi, oziroma zaseženju premogokopov? Ali je mogoče, da bi bilo delavcem ljubše hlapčevati privatnim podjetnikom, kakor pa služiti državi, odnosno ljudstvu? Premogarji so tudi del ljudstva, torej se bodo borili proti samim sebi, ako bodo "fajtali" štiri milijone prebivalstva za večjo mezdno. Jasno je vendar kot beli dan, da je vsa kontroverza zaradi premogokopov nastala zaradi tega, ker operatorji poljubno narekujejo oduške cene in s tem ustvarjajo umetno draginjo premoga, ker se nočejo ločiti od mastnega profita. Namen države pa je, znižati ceno premoga, a to je nemogoče, dokler se ob enem ne zniža profit, ker volk sit in koza cela ne more biti. Operatorji nočejo in ne morejo operirati rovov brez dobrega dobička, medtem ko država lahko producira premog s kritjem stroškov, ga postavlja na trg po nižji ceni in plača premogarje tako, kakor jih niso bili nikdar v stanu plačati privatni podjetniki.

Nam se zdi, kakor rečeno, da je stvar neresnična; to se pravi, da masa premogarjev ne more nasprotovati. Rudarji v Arizoni so naravnost apelirali na predsednika v Washingtonu, da naj vlada zapleni rudnike. Ali so interesi arizonskih rudarjev drugačni od illinojskih?

Lahko pa je mogoče — mi ne vemo — da so operatorji dobili na svojo stran posamezne odbornike v uniji, ki imajo svoje osebne ambicije in jih izrabili proti državi za svojo korist, ne pa v korist premogarjev in ljudstva. Ameriško ljudstvo se vendar bori, da se otrese kapitalističnih pijavk in delavci bi morali biti zadnji, ki bi božali roko, katera jih tepe.

Beseda o lojalnosti.

Vlada precej ostro nastopa proti nekaterim socialistom in socialističnim listom, ki so proti vojni. Obtoženi so kršenja vojaškega in protivohunskega zakona in sploh nelojalnosti. Resnica je, da so nekateri socialistični listi zabredli predaleč, toda resnica je tudi, da je kritika še vedno svobodna; tozadevna predloga, ki je imela omajiti javno kritiko glede na vojno sploh, je bila pokopana v kongresu.

Na drugi strani vidimo, da se te svobode poslužujejo v veliko večji meri mnogi politični demagogi, ki so vse kaj drugega kot socialisti. Hearst na primer ni noben socialist, toda njegovo časopisje neprenehoma dreza v vojni program vlade in neprenehoma poveličuje Nemčijo kot "nepremagljivo silo", proti kateri se je zastoj boriti. Hearstovi listi so še lani pisali, da bo nemški kaiser v "par mesecih osvojil Odeso, ugonobil Rusijo, invadiriral Anglijo, zapodil zaveznike z macedonske fronte v morje, pogazil Francijo in pohrustal Italijo". Po mnenju Hearstovih ured-

nikov je še danes nemška zapadna fronta "nepremagljiva" in Rusijo slikajo kot "deželno anarhije", za katero ni več upanja. In zdaj, odkar je papež obelodanil svojo noto, zahteva Hearst, da mora Amerika takoj odpoklicati svoje čete iz Evrope in skleniti mir, ker tako želi papež.

Toda Hearstu se ne zgodi nič žalega. On lahko hujska, laže in veže take take otrobe, da človeku pride slabo, ko jih čita, a kljub temu mu nihče ne krati te svobode. Ako je Hearst v očeh vlade lojalen državljani, potem je najradikalnejši socialist, ki kritizira vse navprek, največji patrijot.

V Chicagu imamo župana Thompsona, ki ima svoje tedensko glasilo "Republican". V tem listu se čita teden za tednom o "kajzerju Wilsonu, ki je največji avtokrat in pravi monarh" in proti konskripciji, pripravam za vojno in ameriški vladi sploh prinaša take napade, kakršnih ni najti v nobenem socialističnem listu. In tega lista še ni ustavil poštni oddelek vlade; Thompson ima še zmiraj svobodno besedo norčevanja.

V Kanadi izhaja katoliški list "Casket", ki piše, da so katoličani v Združenih državah hinavci, če povdarjajo lojalnost napram državi. Do danes še nismo slišali, da bi ta list izgubil poštni debit v tej republiki.

Zakaj torej justica udriha z loparjem po eni strani, na drugi pa meži? Zakaj so le socialisti in socialistični listi izjeme?

DOPISI.

White Valley, Penna. — Marsikdo se rad ozira po našem naprednem listu "Prosveta", želeč zvesti novice iz ene ali druge naselbine. — Mnogo naselbin je, iz katerih se redko kdo oglasi. To je razumno, ker je delavska roka bolj vajena krampa in lopate, kot pa peresa. Mnogo je pa tudi takih, ki radi berejo, toda nočejo se potruditi, da bi poročali, akoravno so zmogni.

Kar se tiče delavskih razmer v tej okolici, so še dosti povoljne. Toda kljub temu ni preveč dobro za delavce, ker je taka draginja, pa je dobro za mošnjček premogovniških baronov. V tej okolici je več premogokopov, toda niti eden ni unijski. Vsled tega imajo naši izkoriščevalci še večjo moč, da delajo, kar hočejo.

V naši naselbini smo ustanovili 12. avgusta soc. klub, h katerem je takoj pristopilo 30 članov. Upam, da bo to število še naraslo, ker vsak ve, da je to koristna stvar za delavce in čim večje bo naše število, tem večji bo uspeh. Ako hočemo delavec priboriti pravice, do katerih smo opravičeni, se moramo organizirati, ker le v organizaciji moremo kaj doseči. Raditega je dolžnost vsakega delavca, da je član delavske politične stranke. Zakaj se pa kapitalisti organizirajo? Da lažje uničijo in potepajo delavce v biato. Zakaj bi se mi delavci ne organizirali in se postavili v bran v razrednem boju zoper kapitalizem? Brez boja ni zmage.

Ze dex tri leta razsaja grozovita vojna. Uničila je že na milijone fantov in mož, razdrila mnogo družin. Kedaj bo konec? Nihče ne ve, in nihče ne ve kakšen bo konec.

Cel svet se čudi veliki in mogočni Rusiji. Narod, kateri se je štel za najbolj najjadnjajšega, se je vzdramil in sledil je velik preobrat in mogočni car je sedaj ujetnik v Sibiriji. Kdo je to naredil? Ali ne delavci?

Enak preobrat mora nastati po vsi Evropi; pasti morajo vsi oni, ki vladajo po "božji milosti", in potem šele bo mir zagotovljen. Pasti mora tudi kapitalistična avtokracija in potem šele bo vsakdo dihala svobodno. Prej je pa stalen mir nemogoč. In ravno delavska stranka je ona, katera želi in hoče pravi mir. In ravno radi tega se kapitalisti toliko prizadevajo, da bi uničili njih shode, toda brez uspešne.

Ta vojna bo marsikaj predurila in ni več daleč čas, ko bodo morali razni kronani mogotci slediti ruskemu carju, in ni več daleč čas, ko bo padel kapitalistični sistem, kateri sedaj najbolj žuli in odtra človeštvo.

Vse vojskujoče se države so uvedle nekatere socialistične reforme, do katerih jih je prisilila vojna in tudi tukajšnja vlada je začela prijemati, toda ne z rokavičmi, kapitaliste, počasi toda sigurno. In najbolj pravično bi bilo, da bi država prevzela vso industrijo in jo obratovala na svojo roko, in to se mora zgoditi. In ravno to dobro vedo kapitalisti in raditega žele že nekateri mir, kateri bi bil le mir pred viharjem. Tak mir, bi ne bil stalen. In mir se ne sme skleniti, dokler vlada

avtokracija. Ta mora prej pasti in ljudstvo mora biti osvobojeno raznih kronanih avtokratov in kapitalističnih trustov. Proč z njimi in s kronami med staro šarol!

Delujmo skuno za mednarodno pravo in za boljšo bodočnost proletarijata.

Poročevalec.

Karolinsko otočje.

Karolinsko otočje leži v južnem morju blizu Filipinskega otočja in tvori takorekoč del sveta popolnoma zase. To otočje leži zelo raztreseno po oceanu in posamezni otoki so zelo majhni. Največji otok je manjši od otoka Vis v Jadranskem morju. Kolikor so mogli geologi spoznati, so ti otoki ostanki celine, katere se je po greznitla. Geološka tvorba teh otokov sestoji iz koral, neke posebne vrste školjke. Samo nekateri otoki spominjajo na navadno zemeljsko tvorbo.

Najpomembnejši otok celega otočja je Ponape, o katerem se je zadnje čase precej pisalo, ker je na tem otoku izbruhnila vstaja. Domačini teh otokov so poznani po svoji mirnosti, toda edino prebivalci otoka Ponape so nemirni in revolucionarni, kateri so še za časa španskega gospodarstva delali španski vladi velike preglavice.

V času, ko je bilo največ sveta odkritega, so Španci odkrili tudi to otočje. Nekaj časa je imela Španija te otoke pod svojo oblastjo, toda s časom je pa španska vlada prepustila popolnoma te otoke samim sebi in so bili domačini popolnoma neodvisni od vsakogar. Zelo redko se je pripetilo, da je zašel na to otočje kak trgovec ali raziskovalec.

Toda, ko je leta 1885. nemška toponičarka hotela zasesti te otoke v imenu nemške vlade, je Španija takoj vzdignila protest proti temu, češ, Španci smo prvi odkrili to otočje in imajo oni pravico do njega. Španija in Nemčija sta predložili to zadevo rimskemu papežu v razsodbo. Papež je razsodil, da so edini Španci opravičeni gospodarji otočja. Radi tega je španska vlada poslala svoje vojno brodovje in pregnala nemško posadko, katera je še bila tam in zasledila otoke v imenu španskega kralja. 27. julija 1886. je bila razvita španska zastava na tem otoku. Toda valed zatirnja domačini od strani španske vlade, je že naslednje leto, t. j. 1887. izbruhnila vstaja. Domačini so napadli posadko v utrdbi, katera je štela 70 mož, in vso pobili. Vsled teh nemirnov je vlada poslala kazensko ekspedicijo iz Manile, katera je po jako hudih bojih vendarle zadušila upor. V teh bojih so imeli Španci jako velike izgube.

Ko je pa Španija v špansko-ameriški vojni izgubila Filipine, se je odločila, da proda to otočje Nemčiji. Kupna cena je bila tri milijone in pol dolarjev. Od tega časa so bili ti otoki nemška posest. Ti so začeli takoj s svojimi reformami. Vstanjavljali so nemške šole in podučevali domačine nemški jezik.

Vsi otoki so jako rodovitni in klima jako ugodna. Najvišja gora na teh otokih je visoka 900 m. Okrog in okrog teh otokov so velike koralne kleeč, ob katerih se va-

lovi razbijajo in na ta način tvori takorekoč naravna pristanišča ob ustju reke ali potoka. Na nekaterih krajih se je morje zajedlo jako daleč v celino in naredilo nekatere lagune, katere poljejo precej daleč v celino. V teh lagunah so ostali majhni otočki, katerih je največji Čokai.

Ob obrežju je opaziti neko grmičevje, katero dobro uspeva ob morskem obrežju. Toda to grmičevje raste le ob obrežju. V notranjosti otočja pa jako dobro uspevajo palme, posebno takozvana nipa-palma.

Zemlja je zelo rodovitna in vse rastline uspevajo jako hitro. Posebno veliko je opaziti takozvana nega kruhovca, kokosove palme in banane. Bolj v vznožju gore se pa razprostirajo še pragozdi, kateri so težko prehodni.

Prebivalci so istega plemena kot prebivalci na polinezijskih otokih. So svetlo rjave barve in imajo stremenaste lase. Sploh so v vseh značajih jako sorodni Polinezom. So jako razdražljivi in vročekrvni. Sicer so pa leni in nemarni. Delajo le toliko, kolikor jim je neobhodno potrebno za življenje. Večina domačinov so razni misijonarji izpreobrnil v kristjansko vero, toda svojega molikovanja se ne morejo zapustiti. Sploh so babjevevni in razni njihovi duhovniki in "mazači" imajo na prebivalstvo večji vpliv, kot pa razni njihovi poglavarji, katerih moč je jako omejena.

Obleka prebivalcev je priprosta. V največ slučajih nosijo samo nekaj pas iz drevesnega lista okrog ledij, ali pa nekako ogrinjalo. V zadnjem času so začeli nekateri nositi tudi evropsko obleko, katera pa za tamošnje prebivalce ni ugodna. Toliko večjo važnost pa polagajo na okras las. V lase vtikajo raznovrstne cvetlice in tišje perje. V usca vtikajo raznovrstne stvari in vsled tega se luknje v uhljih vedno večajo in postanejo končno tako velike da končno že lahko vtikajo razne palice, cigare itd.

Domačini teh otokov žive največ od kruhovca, t. j. neke posebne vrste palme, katere sadeži so zelo podobni banani. Te sadeže ko so zreli, spečejo nad ognjem in potem imajo okus banane. Poleg tega se tudi veliko pečejo z ribištvo. Najbolj čudno je pa pri vsem tem, da se boje jegulji podobnih rib, o katerih mislijo, da so strupene in začarane; želve tudi zelo čislajo, katere pa smejo uživati samo poglavarji. Kar se tiče domačih živali, držijo samo kokoši in drugo perutnino; razen tega uživajo tudi pse, katere imajo za slaščico. Dosti je neke vrste divjih golobov, ki dajejo zelo dobro pečenko. V pragozdih se nahaja še precejšnje število divjih prašičev, katerih domačini ne lovijo, ker se jim zdi prenevarno. Radi vseh teh okoliščin imajo prebivalci otočja jako lahko življenje, ker se jim ni treba dosti truditi za živje. Akoravno so prišli v dotiko z belokozci, jim ni dosti pomagal. Ostali so pri svojih običajih in načinih življenja. Prej so pripravljali orodje sami iz lesa in kosti, dočim dobivajo sedaj že izgotovljenega od trgovca in radi tega so še bolj leni.

Toda pred časi so bili ti prebivalci bolj podjetni, kot so pa danes. Na vzhodni strani obrežja so raziskovalci odkrili velike stavbe z ogromnimi zidovji. To so ostanki nekdanjih močnih gradov, katere so sezidali praedeji sedanjih otočanov. Sedanja poslopja prebivalcev so popolnoma priprosta, narejena iz navadnih paluovih dreves, ometana z ilovico in pokrita z drevesnim listjem. Prebivalci otočja nočejo ničesar vedeti o teh stavbah in si raslagajo, da so te stavbe, katerih razvaline so našli na obrežju, sezidali duhovci.

Kot prvi naseljenec so bili razni misijonarji, ki so začeli staviti razne cerkve in šole. Začeli so izpreobčati domačine v kristjansko vero, podučevati jih v poljedelstvu itd. Nemška vlada, katera je kupila te otoke od Španije, je začela zidati rama pristanišča in dobre ceste v notranjost otoka.

Leta 1905 zadela je te otoke velika nezača. Vihar je opustošil velik del otoka, porušil vsa poslopja naseljenost in domačinov, uničil vsa drevesa, posebno kokosove nasade. Vsled tega je vlada razdelila med prebivalstvo velike semen in kokosovih orehov, da so zopet zasadili koristne rastline; dala je zidati poslopja in ceste, sled česar so domačini dobro služili. Toda, kakor hitro je mi-

nula najhujša sila, so takoj nehali domačini delati, češ, se se moramo odpočiti, delali smo dovolj časa.

V sedanji vojni je pa angleška vlada zasedla to otočje in za vso nemško posadko. In najbi ostane otočje v angleški oblasti po vojni.

SRBSKI DELAVEC OKRAJ ZA \$1,800.

Indianapolis, Ind. — Srbski lavec Christ Jack, star 35 let je v Riverside Parku sešel z ma novima prijateljema, ki prvič videl v svojem življenju to znanje ga stane \$1,800.

Jack je izpovedal na policijski se je vrnil iz Warrena, Pa., je delal osem mesecev v jeklni Denar je nosil v kovčegu. Washingtonovi ulici se je sedel nekim drugim izozemcem, ki bil zelo uljuden z njim, ko je vedel, da ima denar pri sebi, sta v Camp Sullivan Park. Tu sta srečala še nekega tujsca in šli so v Riverside Park.

Eden tujec je nosel s seboj voj, ki je Jacku zaupno povedal da ima v zavoju \$15,000. Ko prišli v park, je prosil Jacka bi spravil njegov denar v kovč Jack se je razveselil nad toliko upnostjo in je spolnil željo. Ni so pili sodavice in življali vse kakršno nudi park. Jack je novno zagotovil v slabi anglejski, da se še v svojem življenju sestal s tako vlnudni ljudmi.

Ko so se vrnil v mesto, je Jack v hotel in se vlnudno zalil tujsca za izkazano pričnost. Ko je zjutraj vstal, je gledal v kovčeg, toda pronašel da je iz njega izginilo \$1,800 njem pa je našel zavoj narejen ga papirja, ki sta mu ga tuje ročila kot \$15,000.

OGROMEN PRIDELEK KORUZE V OKLAHOMI.

Tulsa, Okla. — V severovzhodnem delu Oklahome in zapadnem delu Arkansasa pridelajo letošker od petdeset do petinadeset deset busljev koruze. Celo skalnatih gričih obeta koruzna bro.

SALUNI OKOLI PROVIZIONIH VOJAŠKIH TABOROV MOGOČE OSTANEJO ODPRTI.

Washington, D. C. — Vojni parlament je sprejmenil ukaz prepoveduje salune v poljskem okrožju okoli vojaškega bora v toliko, da prepoved ne lja za proviziorna taborišča.

Po stari odredbi bi moralo hotelov in salonov v Kansasu ju zapreti vrata, ker so bile mobilizirane v Konvencijski rani. To je dalo povod, da preved ne velja za proviziorna taborišča.

GORE PRAVI DA RESIGNIRAJE TUDI DRUGI RESIGNIRAJE.

Washington, D. C. — V iz Huga, Okla., zahtevajo, da nator Gore resignira, ker je postal legal k davčni predloži, da ne rabijo denarja za transporta čet v Evropo. Gore je na to za vo odgovoril, da resignira, če signirajo predsednik in drugi ni kongresa. Ob enem je dejal, bo kandidiral za senatorja.

PLOŠČATA STOPALA NE PROČBAJO OD VOJAŠKE SLUŽBE.

Washington, D. C. — Gen Crowder je brzojavno obvestil vernerje, da je ploščata stop (platfus) nekaj navadnega delavci in posebno med zametki pa nikogar ne oprosti vojski službe.

MASKE - PROTI STRUPENIM PLINOM SO V DELU.

Bridgeport, Conn. — V tujakšnji tovarni so pričeli izdelovati maske za ameriške vojske služijo kot obrambno sredstvo proti strupenim plinom in streljarkih.

ANGLIJA DOBI \$50,000,000 DALJNEGA POSOJILA.

Washington, D. C. — Zalkinski department je posodil Veliki Britaniji nadaljnjih petdeset milijonov dolarjev. Združene države so do sedaj posodile zaveznikom \$1,966,000,000.

na evropskem bojišču.

vanje. Južno od trotuške doline so Rumunci večeraj vprizorili močan napad na izgubljena pozicije v bližini Grozešta in severnoistočno od Soveje; napad je bil odlično izveden; napad je bil odlično izveden; napad je bil odlično izveden.

Turška fronta.

London, 23. avg. — Vojni stan v Mezopotamiji poroča, da so britiške čete napadle Turke blizu Šerehana na levem bregu Dijale. Turki so potegnili v hribe Hamrin in Šerehan je v naših rokah.

Nebelni Arabci, ki operirajo pod kalifom iz Meke v Arabiji, so zadnje čase izvršili več ofenzivnih operacij proti Turkom. Zasedli so del železnice severno od Medine in okupirali več postojank. V okoliših Maana so Arabci premagali večjo četo Turkov, ubili 700 mož in vplenili štiri topove. Rebelem se je pridružilo več novih arabskih čet.

Razno iz inozemstva.

Socialistična konferenca v Stockholmu preložena.

London, 23. avgusta. — Voditelji delavske stranke so dobili brzojavko iz Stockholma, da je ujednardna socialistična mirova konferenca, ki bi se imela začeti 9. septembra, zopet preložena za nedoločen čas.

(Konferenca je najbrže preložena iz razloga, ker so Amerika, Anglija, Francija, Italija in Japonska odrekale potne liste delegatom iz teh držav.)

Pomanjkanje tobaka v Nemčiji.

Amsterdam, 23. avg. — "Die Morgen Post" v Berlinu piše, da je vlada prepovedala kajenje na ulicah po vsi Nemčiji. Prepoved je prišla zaradi tega, ker primanjkuje tobaka.

Rusija v stiskah za bojni material.

Washington, 23. avg. — Vlada ima informacije iz Petrograda, da je nova Rusija v stiskah za municijo in topove. V zadnji retriciji iz Galičije in Bukovine so Rusi izgubili velik del svoje artilerije in municije. Rusija očeh separatanega miru in vstraja pri sklepu, da se nadaljuje vojna do zmagovitega konca, ali republika potrebuje materiala, da zdrži uspešno protinapad Nemcev v Rumunski in na severni fronti.

Kolikar je znano, je ruska vlada apelirala na zavezništvo in Ameriko, da jo založe z materialom, dokler se zopet opomore. Kakor pravijo in najbrže bo verjetno, so Angličani, Francozi in Italijani za-čeli sedanjno trojno ofenzivo naj-več iz razloga, da olajšajo avstro-nemški pritisk na Rusijo.

Včeraj je bila v Washingtonu važna seja me zastopniki ententnih držav in ameriške vlade, pri kateri so razpravljali, kako bi se zagotovila Rusiji najhitrejša in najšadatejša pomoč.

Nemški avijatiški bombardirali bolnišnico.

Pariz, 23. avg. — Nemški avijatiški so zadnje nedelje vrgli dve bombi na bolnišnico Rdečega križa na tostran Verduna in nato so streljali s strojnimi puškami na ranjence in postrežnike. Šestnajst oseb je bilo ubitih in med temi dve postrežnici. Nemci so leteli tako nisko, da so lahko videli žrtve. Na ta način so bombardirali še dve drugi bolnišnici in par božob so vrgli tudi na taborišče nemških ujetnikov, kjer so ubili več svojih rojakov.

Nemški parnik potopljen.

Atlantska luka, 23. avgusta. — Mornarji britijskega parnika Harrington pripovedujejo, da je angleška križarka potopila nemški oborožen parnik "Seeadler", ki je svojolesano spremljal znano križarko "Moewe" na korzarjskih poteh. Parnik je bil v boju na Atlantiku in del moštva se je rešil na petnik "Harrington".

18 ladij potopljenih.

London, 23. avg. — Admirali-teta poroča, da so submarinke in mine potopile zadnji teden 15 parnikov nad 1600 ton, tri pod to to-nažo in dve ribiški ladjici.

Bitolj v plamenu.

London, 23. avg. — Iz Soluna javljajo, da velik požar razasja v Bitolju vsled sovražnega bom-bardiranja. 2000 granat je padlo v mesto.

Ultimatum Peruvije.

Amsterdam, 23. avg. — "Vossische Zeitung" v Berlinu piše, da je nemška vlada prejela ultima-tum južnoameriške republike Peruvije. Nemčija ni zadovoljila za-htevi Peruvije, da ji plača potop-ljeno jadernico.

Perahing na verdunski fronti.

Ameriški vojni stan v Franciji, 23. avg. — General Pershing je bil navzoč s svojim šeststainškim zborom na verdunski fronti več-raj in predvčeršnjim, ko so Francozi vršili briljantno ofen-zivo.

Ameriške čete so se večeraj vež-bale v plinskih napadih. Napolnili so čumnate s strupenim plinom, kakršnega rabijo Nemci in čete so v skupinah po sto mož šle čez plin z maskami na obrazih. Nekaj vojakov je oslabilo, toda v večini so vojaki dobro prestali skušnjo. V plinu so bili tri minute.

Avstrija je zaplenila cerkvene orglje.

Ženeva, 23. avg. — Češki listi prinašajo uradni razglas, da je vlada ukazala pobrati piščali or-gel po vseh cerkvah v Avstriji. Piščali, ki so navadno iz medeni-ne, bodo pretopili za municijski material.

Dva ameriška avijatika padla.

Pariz, 23. avg. — Uradno jav-ljajo, da sta padla na bojišču dva ameriška avijatika: O. H. Chad-wick iz Lowella, Mass., in Chas. J. Biddle iz Philadelphije, Pa. Tretji letalec Harold Willis iz Bos-tona je moral spustiti na tla za nemško fronto, nakar je bil ujet.

Zračni napad na Dover: 11 ubitih.

London, 23. avg. — Deset nem-skih letalcev je večeraj metalo bombe na Dover. Enajst oseb je bilo ubitih in trinajst ranjenih. Napadli so tudi Margate in York-shire, toda tam ni bil nihče ubit ali ranjen. Angleški avijatiški so se spopadli z napadalcem blizu Ramsgateja in zrušila dva nem-ška eroplana. Vsi poskusi Nem-cev, da bi prodrli v notranjost Anglije, so bili zastonj.

Berlin in Dunaj se pripravata za radi papeževote note.

Stockholm, 23. avg. — Tukaj se širi govoric, da bo papež v krat-kem apeliral za splošno premirje. Curih, Švica, 23. avg. — Švi-carski diplomatje vidijo precej različna mnenja med Dunajem in Berlinom glede na papeževote mi-rovno noto. Nemški kancler je dejal na seji glavnega državnozbor-skega odseka, da "vzlic vsem na-porom se Nemčija še ni sporazu-mela s svojimi zavezniki za sku-pen odgovor na papežev doku-ment."

Neodvisnost Ogrske od kajzerjevega vpliva.

Stockholm, 23. avg. — Iz Bu-dimpešte javljajo, da ima nov mi-nistrski predsednik Wekerle v svojem reformnem programu na-črt za uvedbo ogrskega vojnega ministrtva, ki ne bo v zvezi z voj-nim ministrtvom na Dunaju. Nemščina v ogrski armadi se na-domešči z madžarščino. Poročilo dostavlja, da se Karl ne protivi tem reformam, ki so naperjene v prvi vrsti proti kajzerjevemu vplivu na Ogrskem.

ROOSEVELT JE ZA JUGOSLA-VIJO.

Oyster Bay, N. Y. — Belgijska vojnna komisija je večeraj obiskala Roosevelta, ki je govoril s svojim gostom o miru. Dejal je, da mora-mo imeti pravičen mir, a noben mir ne bo pravičen, ako Belgija ne dobi zadostno odškodnino. Če-li in Jugoslovani svoje države, dok-ler se avstrijski Italijani in Ru-munci ne združijo s svojimi krv-nimi brati in dokler ne bo Turck iziran iz Carigrada.

BOMBA JE POŠKODOVALA VODOVOD.

San Diego, Cal. — Bomba je zdrobila glavno vodovodno cev, ki ima štirideset paleev v preme-ru. Razstrelba se je dogodila pono-či ob enajstih.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Nekaj navodil glede oglasov. Uredništvo in upravnštvo ne jamči in ne odgovarja za ogla-se v listu. Vsak naj si zapomni, da za ogla-se so odgovorni oglaševalci sami. Vsak naj pazi, predno se kam poda, naj piše po pojasnila predno se poda na pot. Oglasi so vedno tako spisani, da zapeljivo vlečejo sicer se jim pa ne sme nikdar dosti verjeti. Torej čitatelji bodite previdni, predno se daste zapeljati od raznih oglasov. Po-tem se pritoževati prav malo po-maga. Pazite, preden zlezete v past. Toliko v pojasnilo, da se ne bo pozneje kdo jezil vsled ogla-sov.

Thomas Golob, LaSalle--Peru

1917—4th St., Peru, Ill. Sprejme v delo izvečbanega čevljarja, stal-no delo in dobra plača. Obrnite se za pojasnila osebno ali pismeno na zgornji naslov.

LAW SCHOOL C Day and Night Law Classes. 23 A years' success. 1800 Graduates. Free Oratory—3 Years' Practice Course. Finest Class Rooms in the City.

DAY AND NIGHT HIGH SCHOOL COURSES Prepares for College, Law, Medicine, Dentistry or Engineering, in the shortest possible time.

JUVITO Da niste zadovoljni sami s seboj, Vam primanjkuje moči in ne do-sežete tega kar želite, da bi lažje vživalsi svoje življenje.

OJAČANJE. ojačanje moči in zadovoljstva je treba JUVITO. Juvito povpekuje vaše idealne namene in vas rešuje nezadovoljstva v vašem življenju.

Juvito Laboratory, South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

KADITE TILMAN CIGARE. Unisko izdelane. Ibykus Cigare 100 S. N. F. J. Cigare 100 Tilman Cigar Co. AUBORA, MINN.

Dr. Koler SLOVENSKI ZDRAVNIK 338 Penn Av., Pittsburgh, Pa. Dr. Koler je najbrže poznani zdravnik v Ameriki. Njegova zdravila so najbolj učinkovita in najbolj varna.

Slovenska Narodna Podporni Jidnota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorpo. 17. junija 1907 v šk. Illinois. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. UPRAVNI ODBOR: Predsednik: John Vegril, box 290, La Salle, Ill.

POZOR!

Vsem Slovincem in Hrvatom v La Salle, Ill. in okolici se to-plo priporočam za nabavo NOVE OBLEKE ali SUKNJE. Postreže, ni boste najboljši pri meni. Ci-stim likam in popravljem stare obleke. Cene zmerno, postrežba točna, delo in blago prve vrste.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT 118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slo-vincem za izdelovanje stavbinskih načrtov.

Potrebujemo 25 Slov. delavcev za nalaganje peska. Stalno delo skozi celo leto. Plača je od TONELATE. Delavci zaslužjo od 4 do 6 dolarjev na dan.

The Jean Coal Mining Co. potrebuje 25 Uniskih Sloven-skih premogarjev. Za delo v rudnikih v Rush Run, Ohio in Salt Run, Ohio.

NORTH SIDE STATE BANK ROCK SPRINGS, WYO. IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00 Je izredno pripravljen in opremljen za poklovanje SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

